

Mevlânâ Celâleddîn Rûmî, son yıllarda hakkında yapılan çalışmaların daha çok arttığı bir şahsiyet olarak dikkat çekmektedir. Hem popüler açıdan hem de akademik çevrelerde Mevlânâ'ya olan yoğun ilginin, son yıllarda onun global ve evrensel boyutunun öne çıkmasıyla sıkı bir bağlantısının var olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle 2007 yılının UNESCO tarafından Mevlânâ yılı ilan edilmesiyle birlikte, son iki yıldan bu yana Mevlânâ ile ilgili yapılan faaliyetlerde de bir artış meydana geldi. *Mevlâna Ocağı* isimli çalışma da bu faaliyetlerin bir uzantısı olarak Şeb-i Arûs'tan önce Aralık-2007'de yayımlandı. Bir prestij kitap olma hüviyetini taşıyan bu çalışma, yaklaşık bir buçuk senelik bir gayretin ürünü olarak ortaya çıktı. Kitap, sunuş yazısı dışında toplam yirmi dört adet makaleden oluşmaktadır. Bu anlamda Mevlânâ ve Mevlevîlikle ilgili şiiirden felsefeye, mimariden sosyolojiye kadar bir çeşitliliği bünyesinde barındırmaktadır.

Kitabın çok farklı boyutlarından bahsetmek mümkünse de, birkaç önemli niteliğinin altını çizmek gerekmektedir. Öncelikle kalite itibarıyla "prestij kitap" olma hüviyetine sahip bu yayın, şekil ve içerik açısından bu niteliğini göstermektedir. Bu bağlamda kitapta estetik kaygıların da ön plana çıktığını söyleyebiliriz. Ancak üzerinde durulması gereken en önemli husus, içindeki resimlerdir. Tarihi olanlar dışında kalan diğer tüm resimler profesyonel fotoğrafçılar tarafından çekilen orijinal fotoğraflardır.

Editörlüğünü Prof. Dr. Mehmet Bayyigit'in yaptığı kitabın yirmi dört makalesi birbirinden farklı konuları ele almaktadır. Kitap, Mehmet Bayyigit ile Mustafa Tekin'in birlikte kaleme aldıkları giriş mahiyetindeki bir makale ile başlamaktadır. "Mevlâna Celâleddin Muhammed'i An(la)mak" ismini taşıyan bu makale, Mevlânâ'nın anlaşılması konusundaki temel sorunsalları tartışmakta, Mevlânâ'yı anlamının tarihi, sosyolojik ve felsefi çerçevelerine vurgu yapmaktadır. Doğrusu Mevlânâ'yı ait olduğu İslam kültürü ve düşüncesinin dışında konumlandırmayı temel sorunsal kılan yazı, bu yanlış konumlandırmaların sosyolojik arka planlarını yoklamaya çalışmakta; Mevlânâ'yı bütün ideolojik yaklaşımların ötesinde katkı ve zafiyetleriyle analiz etmeyi önermektedir.

"Mevlâna Celâleddin Muhammed" başlığını taşıyan ilk yazı, Adnan Karaismailoğlu tarafından yazılmıştır. Bu makalede Mevlânâ'nın hayatı, eserleri, çevresi ve tarikat silsilesi oldukça muhtasar bir şekilde verilmektedir ki, burada yapılan değerlerin daha sonraki makalelerde verilen bilgilere bir zemin oluşturduğu söylenebilir.

Haşim Karpuz, "Konya Mevlâna Dergâhı'nın Mimari Yapısı" başlıklı yazısında Mevlânâ Dergâhı'nın ilk inşa edilmişinden itibaren tarihi seyri ve daha sonra Mevlânâ Dergâhı'nın iç bölümleri mimari özellikleriyle anlatmaya çalışmaktadır.

MEVLÂNÂ OCAĞI

**Ed.: Prof. Dr. Mehmet Bayyigit,
Konya, Kombassan Vakfı Yay., 2007,
xxxii + 420 s.**

Mustafa TEKİN

Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Din Sosyolojisi Öğretim Üyesi.

Bu anlamda Mevlânâ Dergâhı'nı tüm bölümleri ve işlevleriyle burada görmek mümkündür.

Tasavvuf alanındaki çalışmalarıyla tanınan Mustafa Kara ise, "Mevlânâ'nın Yaşadığı Yüzyılda Tasavvuf Düşüncesi" başlıklı yazısıyla kitaba katkıda bulunmaktadır. Bu yazısında Kara, Mevlânâ'nın yaşadığı dönemde "tasavvuf" özelinde Anadolu'nun düşünce ve faaliyet evrenini oluşturan önemli isimleri incelemektedir.

Sezai Küçük ise, "Tarihten Günümüze Genel Hatlarıyla Mevlevilik" isimli yazısında Mevlevîliğin tarihsel sürecini ana hatlarıyla anlatmaktadır. Yazı, Mevlevîlik-sanat ilişkilerini analiz eden başlıklarla da zenginleştirilmiştir.

"Mevlânâ Dergâhı'nda Yer Alan Geç Dönem Duvar Resimleri" isimli makalede A. Pelin Şahin Tekinalp, tarihsel süreç içerisinde Mevlânâ Dergâhı'ndaki duvar resimleri ve onların içerikleriyle ilgili bilgiler vermektedir.

Farsça'dan Türkçe'ye Mevlânâ'nın eserlerinden tercümeleriyle tanınan Yakup Şafak, "Mevlevilik Yolu ve Çile Âdabı" isimli makalesinde özeldir Mevlevîlik ve çile ilişkisini Mevlevîlik içindeki pratik hizmetler üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda çile esnasında görülen hizmetler ve disiplin kuralları makalede yer bulmaktadır.

H. Örcün Barışta ise, "Konya Mevlevî Dergâhı'ndan Günümüze Ulaşan Bazı Kapı Kanatları ve Pencere Kapakları" yazısı ile özellikle Osmanlı dönemi kapı ve pencereler üzerinde durmaktadır.

Esin Çelebi Bayru ise, Mevlevîlik düşüncesinde çok önemli bir ritüel olan "sema" konusunu ele almaktadır. Semanın Mevlânâ döneminden başlayarak tarihi sürecini ele alan Bayru, semadaki semboller ve semazen kıyafetine değinerek yazısını zenginleştirmektedir.

Mustafa Çıpan'ın, "Sema: Arşâ Kanat Çırpanların Aşkı" isimli makalesi, bilhassa sema, sema âdâbı ve musiki arasındaki ilintilere vurgu yapması bakımından önemlidir.

Zeren Tanırdı'nın yazısı ise, tezhip sanatı üzerinde yoğunlaşmaktadır. "Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin ve Sultan Veled'in Konya Mevlânâ Müze'sindeki Eserlerinin Tezhipli İlk Örnekleri" başlığını taşıyan yazı, isminden de anlaşılacağı üzere Mevlânâ Müze'sindeki bazı eserlerin tezhiplerini konu edinmekte ve sanat-sal açıdan analiz etmektedir.

İbrahim Emiroğlu'na ait "Mevlânâ'da Hz. Muhammed Sevgisi" isimli yazı, Mevlânâ'nın Hz. Muhammed'e bağlılığını farklı boyutlardan çeşitlendirerek ele almaktadır. Bu bağlamda, Mevlânâ'nın Hz. Muhammed'e bağlılığının sebepleri geniş olarak anlatılmış ve böylece konu zenginleştirilmiştir.

Fevzi Günüç'e ait "Mevlânâ Müzesi Hat Şaheserlerinden" başlıklı yazı, Mevlânâ Müze'sinde yer alan hat sanatına ait eserleri incelemekte ve onların bir kısmının okunuşunu bugünkü dile aktarmaktadır.

"Mevlânâ'da Akıl ve Aşk" başlığını taşıyan makale, Bilal Kuşpınar'ın kitaba yaptığı önemli bir katkıdır. Ciddi felsefi analizleriyle akıl ve aşk sorununu, Mevlânâ'nın perspektifinde içeriklendirmeye çalışan makale, Mevlânâ konusuna felsefi açılımlar getirmektedir.

Naci Bakırcı'nın yazısı ise, "Mevlâna Müze'sindeki Sancaklar" başlığını taşımaktadır. Bakırcı, sancağın tarihi sürecine değinerek giriş yaptıktan sonra, Mevlânâ Dergâhı sancağından başlayarak diğer önemli sancakları da ele almakta ve onların özelliklerini sıralamaktadır.

"Mevlevilerde Evrad ve Dua" isimli makale Bekir Şahin tarafından kaleme alınmıştır. Şahin, makalede Mevlânâ'nın eserlerinde evrad, yemek duası ve Mevlevîlerin zikirleri gibi konularda çok önemli bilgiler vermektedir. Makalenin sonunda yer alan "Evrâd-ı Mevleviyyenin Kütüphanelerdeki Değişik Nüshalarının Listesi" bu konuda çalışacaklara birinci el kaynaklar sunmaktadır.

Muhammet Görür ve Nermin Şaman Doğan'ın ortak yazdıkları "Mevlâna Müze'sinde Bulunan Memluklu Dönemi Cam Kandiller" isimli yazı, adından da anlaşılacağı üzere cam kandiller üzerinde odaklanmaktadır. Yazı, bu kandillerin temel özellikleri hakkında sistematik bilgiler aktarmaktadır.

Nimetullah Akın'ın "Batı'da Mevlâna Algısı" isimini taşıyan makalesi, Mevlânâ'nın Batı dünyasına girişi konusundan başlayarak Batı'da ilgi görmesinin sebeplerine kadar geniş bir tayfta Batı-Mevlâna ilişkilerini irdelemektedir. Billhassa Eva De Vitray Meyerovitch ve Annemarie Schimmel özelindeki analizleri de dikkate değer bir özellik taşımaktadır.

Zeynep Atbaş'ın yazısını kitapta "Mevlevi Dergâhlarında Hazırlanmış Konya Mevlâna Müze'sindeki Minyatürlü Hadîkatü's-Süedâ Yazmaları" ismiyle yer almıştır. Yazıda Mevlâna Dergâhı özelinde kitabın minyatürlü yazmaları konusunda önemli ve sistematik analizler yer almaktadır.

"Konya Mevlâna Dergâhı Matbahı ve Etnoğrafyası" başlıklı yazıda Emine Karpuz, Mevlânâ Dergâhı matbahının mimari, eğitim bakımından durduğu yeri tartışmakta; bunların etnoğrafik boyutlarına da değinmektedir. Yazıda özellikle matbahdaki kapların çeşitleri ve kaplarda kullanılan malzemeleri anlatarak konuyu açıklamıştır.

Necip Fazıl Duru'nun yazısı "Şiir Söylemek: Mevlâna'nın İzinden Yürümek" başlığına sahiptir. Çalışmada, şairlerin şiirlerinden örneklerle, Mevlânâ'yı şiirlerle takip etmenin anlamı açıklanmaya çalışılmaktadır.

Ayşin Yoltar-Yıldırım ise, Kur'an-ı Kerîm üzerinde durmaktadır. Yıldırım, "Mevlâna Müze'sindeki II. Selim'in Karapınar Camii'ne vakfettiği Kur'an-ı Kerimler" isimli yazıda daha spesifik bir konu üzerine eğilmektedir.

Mustafa Tekin, "Mevlâna Celâleddin Rûmî'de Allah ve Toplum" başlıklı makalesiyle *Mevlâna Ocağı* kitabına katkıda bulunmuştur. Kısaca Tanrı ve toplum arasındaki ilişkilerin farklı toplumlardaki farklı tezahürleri olacağı argümanından hareketle, Allah algısının toplumsal yansımalarını Mevlânâ perspektifinden analiz etmektedir. Önce Vahdet-i Vücut anlayışını betimleyen Tekin, Mevlânâ'nın Allah anlayışını bu çerçevede anlatmakta ve Mevlânâ'nın eserlerindeki gündelik hayata dair anekdotlardan Allah tasavvurunu incelemektedir.

Kitabın en son yazısı, Osman Eravşar tarafından "Gezginlerin Gözüyle Mevlâna ve Türbesi" isimli çalışmasında, özellikle tarihsel süreç içerisinde Mevlânâ ve türbesinin farklı seyyahların gözünden algılanışını vermektedir. Çalışmada İbn

Batûta ve Evliya Çelebi gibi yerli, Rudolf Von Lindau, Vitale Cuiet gibi yabancı seyyahlar yer bulmaktadır.

Çok farklı boyutlarıyla Mevlânâ ve Mevlevîliğin ele alındığı kitapta, sanattan edebiyata, felsefeden ilahiyat ve sosyolojiye kadar çeşitlilik kendisini göstermektedir. Bu bağlamda *Mevlâna Ocağı*, ismiyle bir uyum içindedir. Eserin ilim dünyasına katkılarını temenni ediyoruz.